

Perspektiva studenata o razvoju globalnih kompetencija u Republici Hrvatskoj

Odgoj danas za sutra:

Premošćivanje jaza između učionice i realnosti

3. međunarodna znanstvena i umjetnička konferencija
Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Suvremene
teme u odgoju i obrazovanju – STOO4 u suradnji s
Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti

Antonija Vukašinović

Filozofski fakultet u Osijeku Hrvatska

antonija.vukasinovic@gmail.com

**Sekcija - Odgoj i obrazovanje za
održivi razvoj**

Broj rada: 33

**Kategorija članka: Izvorni
znanstveni rad**

Sažetak

U današnjem suvremenom svijetu koncept globalizacije i razvoj globalnih kompetencija postaje prioritet u obrazovanju. Globalizacija donosi potrebu za bržim protokom informacija i boljom povezanosti ljudi na gospodarskom planu. Razvoj globalnih kompetencija rezultira brojnim obrazovnim dobrotima kako za učenika tako i za cjelokupnu kulturu društva. Stoga je cilj ovog istraživanja utvrditi kako studenti različitih studija u Republici Hrvatskoj shvaćaju važnost globalnih kompetencija i način implementacije znanja o globalnim kompetencijama u mikro i makro okruženju.

U fokus grupi je sudjelovalo sedam studenata različitih studija Republike Hrvatske. Budući da je fokus grupa podrazumijevala *online* komunikaciju, a interakcija sudionika se snimala, a potom transkribirao razgovor, sudionici istraživanja su na samom početku pristali dobrovoljno sudjelovati u istraživanju te su se upoznali sa svrhom istraživanja i opsežnom analizom podataka koji jamče njihovu anonimnost. Pitanja koja su nastojala potaknuti dublju raspravu o spomenutoj temi formulirana su prema PISA upitniku iz 2018.god. Upitnik sadrži tematske cjeline o razvoju globalnih kompetencija kao dodatnu, inovativnu domenu.

Kvalitativnim pristupom koji uključuje tematsku analizu podataka fokus grupa, utvrđeno je da se studenti različitih studija u Republici Hrvatskoj nisu susreli s kolegijima koji naglašavaju razvoj globalnih kompetencija, iako shvaćaju potrebu i važnost razvijenih globalnih kompetencija. Rezultati istraživanja ukazuju na važnost inoviranja razvoja globalnih kompetencija u studijskim programima visokih učilišta u Republici Hrvatskoj kako bi se kontinuirano razvijala svijest o važnosti globalnih kompetencija na svim razinama inicijalnog obrazovanja.

Ključne riječi:

fokus grupa ; globalne kompetencije; kultura društva; PISA upitnik; stavovi studenata

Uvod

Globalizacija je proces gospodarskog i društvenog povezivanja na globalnoj razini, potaknut širenjem tržišta transnacionalnih kompanija i financijskih institucija (Čolić, 2004). Sukladno OECD

(2007), globalizacija ima ambivalentan karakter, donoseći pozitivne aspekte poput multikulturalizma i kolektivnog djelovanja. Negativne posljedice globalizacije uključuju razlike između razvijenih i zemalja u razvoju, nizak životni standard, prisilnu migraciju i kršenje ljudskih prava (Jian i Jinhui, 2016). Najčešći ekološki problem kao negativan utjecaj globalizacije su klimatske promjene koje se odražavaju na život na planeti Zemlji. Trenutno se intenzivno raspravlja o potrebi integracije 'globalnog' u kurikulum obrazovnih institucija (García-Vita i Barreto, 2019; Sablić i sur., 2021), uključujući škole i sveučilišta širom svijeta, s ciljem omogućavanja učenicima stjecanje znanja, vještina i vrijednosti nužnih za suočavanje s društvenim i ekološkim izazovima. Mnogi od navedenih izazova podrazumijevaju razvoj kompetencija koje uključuju aktivnosti usmjerene k očuvanju okoliša te kulturu individualizma (Robertson, 2021). Kako bi se oduprijeli izazovima globalizacije, nužan je razvoj kompetencija koje imaju za cilj shvaćanje uzročno posljedičnih veza koje se odražavaju u ishodima globalnog djelovanja (Freire, 1998).

Kompetencije uključuju razvijene sposobnosti različitih vrsta i razina, a postizanje stručnosti zahtijeva kompleksnu mrežu povezanih sposobnosti (Vrkić Dimić, 2013). Prema OECD (2020), kompetencije se definiraju kao složeni konstrukt koji obuhvaća četiri temeljna područja: kognitivnu kompetenciju (uporaba teorija i informalnog znanja), funkcionalnu kompetenciju (sposobnost obavljanja posla u specifičnom području), osobnu kompetenciju (odabir adekvatnog ponašanja u različitim situacijama) i etičku kompetenciju (moralno postupanje temeljem osobnih i stručnih vještina). Majewska (2023) naglašava ključne dimenzije globalnih kompetencija, uključujući kritičko mišljenje, odgovornost, neovisnost, otvorenost prema promjenama, timski rad, entuzijazam i globalno rješavanje lokalnih problema.

Međunarodno istraživanje PISA prati usvojenost globalnih kompetencija kod petnaestogodišnjaka u zemljama Europske Unije. Rezultati ciklusa 2018. godine, koji je obuhvatio utvrđivanje čitalačkih, prirodoslovnih i matematičkih kompetencija djece, omogućili su usporedbu nacionalnih podataka hrvatskog školskog sustava s drugim zemljama u Europi. Hrvatski učenici postigli su prosječan rezultat od 506 bodova na testu globalnih kompetencija, što je značajno bolje od prosjeka zemalja sudionica (474 boda). Međutim, 33,3% učenika ne posjeduje osnovne kompetencije za suočavanje s globalnim izazovima, što je znatno manje od prosjeka od 49% u ostalim zemljama. Kako bi razvoj globalnih kompetencija bio kontinuiran proces, važno je da je globalno obrazovanje prisutno u svim segmentima odgoja i obrazovanja pa tako i u sustavu visokog obrazovanja (Blömeke i sur. 2013).

Razvoj globalnih kompetencija studenta

Pojam "globalne kompetencije u sustavu visokog obrazovanja" odnosi se na sposobnost studenata da istražuju lokalna, globalna i interkulturalna pitanja (Rieckmann, 2018; Zha i Wu, 2021). Važno je da studenti razumiju i uvažavaju različite perspektive, komuniciraju s ljudima raznih kultura te djeluju u skladu sa smernicama održivog razvoja u međusobno povezanom svijetu (Lopes i sur. 2023; Michel i sur., 2022). Međutim, razvijanje globalnih kompetencija 21. stoljeća kod studenata predstavlja izazov za sveučilišta, što može rezultirati preopterećenjem kapaciteta, prekomjernim fokusom na specijalizaciju i smanjenjem povezanosti ključnih zadataka i procesa (Stensaker, 2021). U studiji slučaja, koristeći model razvoja globalnih kompetencija studenta, Crawford i sur. (2020) povezuju iskustva učenja i ishode studenta koji idu u prilog konkretnim rješenjima kao što su globalno djelovanje i potenciranje podrške vlasti u rješavanju globalnih problema. Stavljajući u prvi plan razvoj globalnih kompetencija u kolegije nastave, prema mišljenju Crawforda i sur., (2020), nužna je preteča za kvalitetniji razvoj globalnih kompetencija.

Polukhina i Doskovskaya (2018) ističu da postoji potreba za razvojem novog modela obrazovanja koji bi osvijestio ulogu čovječanstva u globalnoj cjelini, obuhvaćajući ekološke, ekonomske i moralne aspekte. U današnje suvremeno doba, nužno je stjecanje znanja o globalnoj dinamici svijeta i shvaćanje da u trenutnom informacijskom društvu i izuzetno nestabilnoj političkoj situaciji, nije dovoljno samo "znati" ili posjedovati "vještine i sposobnosti" nego je nužno prilagoditi se okolini i razumjeti uzročno posljedične posljedice te djelovati kritički i globalno (Hinduja i sur., 2023). Polukhina i Doskovskaya (2018) smatraju da su potrebne individualne kvalitete pojedinca koje bi omogućile promjenu svijeta na bolje, predviđale izazove i prijetnje te razvijale sposobnost svjesnog i aktivnog suprotstavljanja nepogodama društva.

Ferreras-Garcia i sur., (2021) ističu da su specifične kompetencije poput donošenja odluka, komunikacije, vodstva i upravljanja rizicima ključne za razvoj poduzetničkih vještina u sustavu visokog obrazovanja. Rezultati istraživanja koje je imalo za cilj utvrditi čimbenike koji utječu na stjecanje poduzetničkih vještina, ukazuju na međusobnu povezanost kompetencija i važnost kontinuiranog razvoja i cjeloživotnog obrazovanja. Rezultati istraživanja Butum i sur., (2020) daju uvid u različite percepcije studenata u pogledu razine usvojenosti vještina i kompetencije na tržištu rada. Najveće razlike percepcije studenata javljaju se unutar "međunarodne kompetencije" koja uključuje poznavanje stranog jezika. Studenti smatraju da je tržište rada više orijentirano na internacionalizaciju i potražnju za globalnim kompetencijama u smislu sposobnosti rada u multikulturalnim timovima.

Jurković (2024) ističe da je međukulturna osjetljivost sposobnost prepoznavanja i doživljavanja kulturnih razlika, uz nužnu otvorenost i spremnost na prilagodbu ponašanja u različitim kulturnim kontekstima. Rezultati istraživanja u kojemu je sudjelovalo 235 studenata Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, idu u prilog razvijenim interkulturalnim kompetencijama studenata. Siczek (2015) smatra da je potrebno uključivati studente u programe koji su usmjereni na međunarodnu razmjenu studenata. Rezultati istraživanja ukazuju da putem prilika globalnog angažmana, studenti imaju potencijal preispitati pretpostavke, vjerovanja i znanja o drugim kulturama te na taj način stječu perspektivu o drugima i sebi, povezujući se na taj način sa širom globalom zajednicom. Verbyla i sur., (2024) temeljem rezultata istraživanja također zaključuju da su međunarodna iskustva pomogla studentima da prošire svoju viziju svijeta i razviju bolje razumijevanje drugih kultura. Pinto (2018) na temelju rezultata istraživanja interkulturalnih kompetencija studenata zaključuje da akademska zajednica naglašava višedimenzionalnost interkulture kompetencije, koje obuhvaćaju stavove (prihvatanje, poštovanje, znatiželju, otvorenost), znanje (kulturni konteksti, samopouzdanje, kulturna samosvijest) i vještine (promatranje, slušanje). Razvoj navedenih kompetencija studenata visokog obrazovanja, povezan je s internacionalizacijom, ključan za smanjenje predrasuda, pripremu za život u globalnom svijetu i jačanje profesionalnog razvoja. Rezultati istraživanja Evtyugina i sur., (2021) u kojemu je sudjelovalo 53 studenata, idu u prilog važnosti interkulturalne komunikacije. Studenti prepoznaju da je vještina međukulturalne komunikacije neophodna za bilo koje područje djelovanja te smatraju da obrazovanje na visokoškolskoj instituciji pruža mogućnost stjecanja vještina interkulturalne komunikacije. Međukulturna komunikacija se po mišljenju studenata može odvijati i istraživati na grupnoj ili individualnoj razini.

Osim poduzetničkih i interkulturalnih kompetencija, važnost razvoja globalnih kompetencija usmjeren je i na održivi razvoj i sposobnost rješavanja potencijalnih političkih problema. Rezultati istraživanja Cebriána i sur., (2024) o stavovima studenata o rješavanju problema klimatskih promjena upućuje na važnost metodološkog pristupa u organizaciji školskih klimatskih skupova, prilagođenih deliberativnim demokratskim procesima i organiziranim skupovima s javnošću.

Rezultati istraživanja D'Adamo i Gastaldi (2023) koje je imalo za cilj istražiti utjecaj sveučilišnih kolegija održivog razvoja na stavove studenata o rješavanju globalnih problema, ide u prilog razvoju transformativnog mišljenja i djelovanje studenata na „zelenom“ planu. Studenti su predlagali projekte za rješavanje stvarnih problema koji se odnose na održivi razvoj te usmjeravaju fokus interesa na bioproizvode i pitanja bioenergije. Važnost održivog razvoja i djelovanja „globalno“ očituje se i u rezultatima istraživanja Biancardi i sur., (2023). Studenti su na kraju semestra razvili stavove o održivom razvoju, smatrajući održivo obrazovanje i samopouzdanje mladih ključnima za buduće društvo. Istaknuli su potrebu za dekarbonizacijom talijanskog energetskeg sustava, što bi zahtijevalo razvoj obnovljivih izvora i promicanje energetske učinkovitosti. Ključne mjere uključuju subvencije za zelenu proizvodnju, energetske zajednice, diferencirano prikupljanje otpada i stručnu obuku. Održivo bi sveučilište prema mišljenju studenata koji su sudjelovali u navedenom istraživanju, trebalo poticati angažman studenata kroz stvarne projekte i jačati odnose između nastavnika i studenata.

Metodologija istraživanja

Cilj ovog istraživanja je utvrditi na koji način studenti različitih studija u Republici Hrvatskoj percipiraju važnost globalnih kompetencija te kako implementiraju znanje o tim kompetencijama u mikro i makro okruženju. U fokus grupi je sudjelovalo sedam studenata različitih studijskih programa visokih učilišta Republike Hrvatske. S obzirom na to da je fokus grupa organizirana putem *online* komunikacije, interakcija i komunikacija sudionika je snimana, a zatim transkribirana. Sudionici istraživanja su na početku dobrovoljno pristali sudjelovati, bili su upoznati sa svrhom i ciljem istraživanja te im je zajamčena anonimnost pri objavljivanju rezultata istraživanja. Pitanja postavljena s ciljem poticanja dublje rasprave o navedenoj temi, formulirana su u skladu s PISA upitnikom iz 2018. godine, koji obuhvaća tematske cjeline vezane uz razvoj globalnih kompetencija kao dodatnu i inovativnu domenu. Kvalitativni pristup uključivao je tematsku analizu podataka prikupljenih iz fokus grupe.

Rezultati istraživanja

S obzirom na to da su pitanja korištena u fokus grupi formulirana u skladu s PISA upitnikom iz 2018. godine, koji obuhvaća dimenzije i teme vezane uz komunikaciju, održivi razvoj, rješavanje sukoba na globalnoj razini, ljudska prava i ravnopravnost spolova, multikulturalizam te međunarodne socijalne probleme, rezultati istraživanja ukazuju na to da se studenti tijekom svog studija ne susreću s kolegijima koji se bave ovim temama. Također, studenti navode da su imali samo nekoliko kolegija u kojima su globalne kompetencije djelomično spominjane te navode da nisu sudjelovali tijekom studiranja u bilo kakvim programima razmjene studenata drugih država.

Studentica 1 kaže: „Što se tiče kolegija o razvoju globalnih kompetencija, kad se pokušam prisjetiti, mislim da se nisam susretala s takvim kolegijem niti sam bila uključena u Erasmus projekte“. (studentica 1, osobna komunikacija, 2. ožujak, 2023).

Na pitanje o komunikaciji i rješavanju problemskih situacija u interakciji s drugima, studenti ističu da je od suštinske važnosti prilikom rješavanja konflikta utvrditi sagledava li se problem iz istog gledišta te ističu važnost identificiranja uzroka različitosti mišljenja. Naglašavaju značaj kompromisa, ali i potrebu za zauzimanjem vlastitog stava prilikom rješavanja konflikta, što posebno ističe studentica 3: „Smatram da je u rješavanju konflikta s nekom osobom potrebno razumijevanje i uvažavanje ali opet i zastupanje sebe a ne samo potvrđivati da bi se konflikt riješio“ (studentica 3, osobna komunikacija, 2.ožujak,2023).

U kontekstu održivog razvoja i ekonomičnog upravljanja energetske izvori, studentica 4 smatra da je prioritet zadovoljavanje ljudskih potreba za vodom i optimalnom temperaturom. S druge strane, studentica 5 ističe važnost pronalaženja "zlatne sredine" u štednji energenata, naglašavajući da je svijest o štednji individualna odluka na koju društvo ne može u potpunosti utjecati. Student 6 smatra: „Najviše se na štednju utječe cijenom struje, pa onda pazimo na takve stvari, a zatim voda čija cijena i nije takva da bismo na nju trebali toliko paziti“ (student 6, osobna komunikacija, 2.ožujak, 2023). Studentica 7 ističe da su nužne edukacije o održivom razvoju kako bi se razvijala svijest građana. Navodi da duboko ukorijenjene navike otežavaju promjene, poput zamjene automobila biciklom. Također, ističe da je problem bacanja smeća u prirodu povezan s odgojem. Smatra da su prirodni resursi, poput mora, već prekomjerno iskorišteni, dok je Slavonija zapostavljena, te predlaže bolje iskorištavanje tih resursa i povećanje izvoza proizvoda. Student 6 ističe da pojedinci imaju ograničen utjecaj na energetske izvore, dok država igra ključnu ulogu u tome. Naglašava da električni automobili, iako se smatraju ekološkim, ovise o izvoru struje, a ako ta struja dolazi iz termoelektrana, zagađenje može biti veće nego kod automobila na fosilna goriva. U Hrvatskoj je situacija bolja jer oko 50% energije dolazi iz hidroelektrana, a značajan dio iz obnovljivih izvora smatra Student 6 koji također spominje potencijalne projekte poput fizičkih elektrana i nuklearne fuzije, naglašavajući mogućnosti za daljnji razvoj energetske infrastrukture u zemlji.

U Hrvatskoj je to dobra priča zato što RH oko 50% energije dobiva iz hidro elektrana i oko 25% je od uvoza a ostalo je sve naša energija, većina iz hidro elektrana i obnovljivih izvora tako da je ta priča dosta dobra ali naravno uvijek može bolje. Postoje i još dosta veliki projekti u koje bi trebalo ulagati npr. fuzijske elektrane o čemu se trenutno priča u Hrvatskoj i ulaganje u nuklearnu fuziju koja je budućnost energije tako da imamo dosta mogućnosti u Hrvatskoj pogotovo jer može hidro energiju koristiti u velikim količinama (student 6, osobna komunikacija, 2.ožujak, 2023)

Student 2 smatra da je započeo pozitivan trend u kupnji električnih vozila, ali ističe potrebu za većom podrškom od strane Vlade i institucija. Naglašava da zemlja ima prirodne resurse poput vjetra i vode koje bi mogla bolje iskoristiti, te predlaže veće subvencije za električna vozila i solarne instalacije. Također, ukazuje na potrebu za prelaskom na obnovljive izvore energije, dok tradicionalni izvori poput nafte gube svoj monopol, osobito u sektoru vozila.

Sagledavajući bojkotiranje proizvoda tržišta zemlje agresora zbog političkih razloga, student 2 napominje: „Osobno nikad ne bojkotiram nešto u vezi s vjerom, nacijom i slično ali tržišni bojkot podržavam jer mi kao pojedinci koji ne možemo velike stvari napraviti, opet ovo dosta znači“ (student 2, osobna komunikacija, 2. ožujak, 2023). Smatra nadalje, da se uskraćivanjem ljudima proizvode i usluge određenih korporacija, može potaknuti stanovništvo zemlje na stvaranje pritiska vladajuće strukture kako bi se zaustavila agresija.

Tematskom analizom transkripta razgovora sa studentima, identificirani su ključni pojmovi koji određuju perspektivu studenata o dimenzijama globalnih kompetencija prikazanih u Tablici 1.

Tablica 1

Dimenzije globalnih kompetencija 1.dio

Komunikacija	Održivi razvoj	Rješavanje sukoba na globalnoj razini
Asertivnost	Redukcija potrošnje	Ekonomski bojkot

Aktivno slušanje		Povećanje cijena energenata
Razumijevanje		Projekti
Kompromis		Edukacije
Uvažavanje	perspektive	Odgoj u ranom djetinjstvu
sugovornika		Povećanje subvencija za korištenje obnovljivih izvora energije
		Fuzijske elektrane
		Nuklearna fuzija kao novi izvor energije

Na postavljeno pitanje studentima o njihovoj informiranosti i interesu za međunarodne socijalne probleme, gotovo svi studenti su odgovorili da nisu dovoljno upućeni, da su zaokupljeni drugim aktivnostima ili da neobavezno stječu informacije o toj temi putem društvenih mreža. Samoinicijativno se ne posvećuju ovoj problematici, što potvrđuje izjava studentice 4: „Nemam naviku samoinicijativno proučavati, nešto vidim u medijima, po portalima, ali zapravo ne znam previše o tome“ (studentica 4, osobna komunikacija, 2.ožujak, 2023).

Sljedeća tema obuhvaća zaštitu ljudskih prava. Studenti se slažu da je ljudska radna snaga podcijenjena te da cijenu finalnog proizvoda određuje dostupnost naftnih derivata, metalnih materijala i legura. Kao glavni problem navode automatizaciju koja zamjenjuje učinkovitost ljudske radne snage te stoga cijena finalnog proizvoda nije povezana s radnim učinkom ljudi. Zaštita ljudskih prava obuhvaća i ravnopravnost spolova o čemu student 6 izražava mišljenje da bi se prilikom zapošljavanja trebale vrednovati kompetencije i znanje, a ne spol ili druge karakteristike poput rase. Smatra da su svi ljudi jednaki i da ne bi trebali postojati kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom, iako priznaje da takve kvote mogu pružiti priliku i ispuniti život tih ljudi. Ističe da su razlike među ljudima očite, ali da su ljudi više od statističkih podataka, te da je važnije fokusirati se na individualne sposobnosti nego na spol ili druge identitete. Studentica 3 se slaže da je pitanje rodni uloga kompleksno i da postoje razlike između muškaraca i žena. Iako se zagovaraju prava žena na rad u fizički zahtjevnim poslovima, većina njih ne bi birala takve poslove. Navodi primjer djevojke koja vozi kamion i uživa u svom poslu, no ističe da mediji često eksponiraju takve slučajeve kao neobične, što dodatno oblikuje percepciju o ženama u tim zanimanjima. Student 2 smatra kako se tradicionalno gleda na uloge roditelja, gdje je uobičajeno da majka ostaje kod kuće s djecom dok otac radi. Kada otac preuzme tu ulogu i ostane s djecom, to izaziva čuđenje i neobičnost u društvu, što ukazuje na predrasude o rodni ulogama. Studentica 7 smatra da postoje razlike u anatomiji muškarca i žene koje mogu utjecati na odabir zanimanja koja uključuju fizičke poslove, ali primjećuje da se situacija mijenja, posebno u obrazovanju, gdje se broj žena na medicinskim fakultetima povećava. Iako se u nekim aspektima ravnoteža izjednačava, studentica 7 ističe da i dalje postoje nejednakosti u plaćama koje bi trebalo ispraviti. Student 6 naglašava problem manipulacije medija u prikazivanju određenih tema, poput vozačica kamiona, te ističe potrebu za nezavisnim i transparentnim istraživanjem koje bi obuhvatilo informacije o plaćama i spolu. Smatra da je teško doći do točnih informacija jer svatko ima svoje subjektivno mišljenje o ravnopravnosti spolova.

Internacionalni problemi	socijalni	Ljudska prava	Multikulturalizam
Nedostatak interesa Neupućenost		Kažnjavanje za eksploataciju radne snage Uspostava jednakosti spolova/plaća Smanjenje automatizacije Vrednovanje stručnosti prema kompetencijama Odgoj o jednakosti spolova Sankcije medijima zbog negativnog utjecaja dezinformacijama	Uvažavanje različitosti i kulture drugih Isticanje ljudskih vrijednosti Odbacivanje stereotipa od najranije dobi <i>Online</i> okruženje za prevođenje stranog jezika

U vezi s multikulturalizmom i rješavanju jezične barijere, studenti navode korištenje gestikulacije ili aplikacije za automatski prijevod stranog jezika. Studentica 1 predlaže postavljanje javnih televizora s engleskim jezikom u gradu, kako bi stranci lakše snalazili. Također ističe da u Hrvatskoj nema velike mržnje prema strancima i da je nacija prijateljski nastrojena. Studentica 3 smatra da, iako možda nema otvorene mržnje, postoje brojni stereotipi. Ističe da je teško promijeniti duboko ukorijenjena vjerovanja kod odraslih, te naglašava važnost djelovanja od djetinjstva, jer se takvi stavovi često usvajaju od roditelja i vršnjaka. Tematskom analizom transkripta razgovora sa studentima, identificirani su ključni pojmovi koji određuju perspektivu studenata o dimenzijama globalnih kompetencija prikazanih u Tablici 2.

Rasprava

Globalne kompetencije studenata označavaju sposobnost studenata da istražuju lokalna, globalna i interkulturalna pitanja, uz razumijevanje različitih perspektiva i komunikaciju s osobama iz raznih kultura. Razvoj ovih kompetencija unutar nastavnih programa ključan je za kvalitetniji obrazovni proces. Potrebno je uspostaviti novi obrazovni model koji će osvijestiti ulogu čovječanstva u globalnom kontekstu, obuhvaćajući ekološke, ekonomske i moralne aspekte što potvrđuje i istraživanje Crawforda i sur., (2020). U suvremenom dobu, važno je ne samo posjedovati znanje i vještine, već se i prilagoditi okolini, razumjeti uzročno-posljedične veze te djelovati kritički i globalno.

S obzirom na dimenzije globalnih kompetencija koje uključuju vještinu komuniciranja, studenti su naveli nekoliko značajki kao što su asertivnost, aktivno slušanje, razumijevanje, kompromis, uvažavanje perspektive drugog što potvrđuje i istraživanje Pinta (2018) i Ferreras-Garcia i sur. (2021) u kojemu studenti također navode značaj navedenih vještina. Istraživanje Butum i sur. (2020) daje uvid u različite percepcije studenata o usvojenosti vještina potrebnih na tržištu rada, s posebnim naglaskom na "međunarodnu kompetenciju", koja uključuje poznavanje stranog jezika i snalaženje u drugim zemljama. Studenti ovog istraživanja smatraju također da tržište rada sve više zahtijeva internacionalizaciju i globalne kompetencije. Iako su studenti ovog istraživanja naveli da se nisu susretali s kolegijima koji uključuju globalne kompetencije niti su sudjelovali u Erasmus

projektima razmjene studenata kao što su sudjelovali sudionici istraživanja Verbyla i sur., (2024), studenti navode određena rješenja koja bi pomogla u rješavanju jezične barijere kao što su *online* javna okruženja za prijevod stranog jezika, što upućuje na multikulturalnu osjetljivost za druge. U kontekstu multikulturalizma i rješavanja jezične barijere, studenti sugeriraju postavljanje javnih televizora s engleskim jezikom u gradu kako bi se strani državljani lakše snalazili, ističući prijateljsku narav hrvatske nacije prema strancima. S druge strane, ukazuju na prisutnost stereotipa i teškoće u promjeni duboko ukorijenjenih uvjerenja kod odraslih, naglašavajući važnost obrazovanja od ranog djetinjstva.

Razvoj globalnih kompetencija, uključujući poduzetničke i interkulturalne vještine, od esencijalne je važnosti za održivi razvoj te za rješavanje političkih izazova. Studenti ovog istraživanja u okviru rasprave o održivom razvoju i upravljanju energijom, naglašavaju potrebu za ravnotežom u štednji energenata, ukazujući na individualnu odgovornost. Također, ukazuju na to da cijene energenata najviše utječu na štednju, dok smatraju da su edukacije o održivom razvoju ključne za podizanje svijesti građana. Smatraju da duboko ukorijenjene loše navike predstavljaju prepreku promjenama, te predlažu bolje iskorištavanje prirodnih resursa i povećanje izvoza što ukazuju i rezultati istraživanja Biancardi i sur., (2023) u kojemu studenti predlažu ključne mjere subvencioniranja za zelenu proizvodnju te uspostavljanje energetske zajednice. Studenti ovog istraživanja također predlažu mjere koje uključuju subvenciju Vlade za ulaganja u fuzijske elektrane i nuklearnu fuziju kako bi se održala energetska učinkovitost i na taj način uspostavila infrastruktura koja bi išla u prilog održivom razvoju.

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na percepciju studenata o važnosti kontinuiranog razvoja globalnih kompetencija od najranije dobi. Studenti smatraju važnim cjeloživotno obrazovanje o globalnim kompetencijama kao i ekonomsku i političku podršku države u pristupima koji bi imali za cilj globalno djelovati što potvrđuju i rezultati istraživanja Crawforda i sur., (2020).

Zaključak

Globalne kompetencije studenata odnose se na sposobnost istraživanja lokalnih, globalnih i interkulturalnih pitanja, uz razumijevanje različitih perspektiva i komunikaciju s osobama iz različitih kultura. Razvoj ovih kompetencija unutar obrazovnih programa od suštinske je važnosti za unapređenje obrazovnog procesa. Stoga je nužan obrazovni model koji će osvijestiti ulogu čovječanstva u globalnom kontekstu, uključujući ekološke, ekonomske i moralne aspekte. U suvremenom društvu, od esencijalne je važnosti ne samo posjedovati znanje i vještine, već se i prilagoditi okolini te djelovati kritički i globalno. S obzirom da su u ovom istraživanju studenti naglasili da se nisu u potpunosti u svom obrazovanju susreli s kolegijima vezanim uz razvoj globalnih kompetencija, rezultati istraživanja ukazuju na to da studenti prepoznaju i potenciraju značaj kontinuiranog razvoja globalnih kompetencija od ranog uzrasta. Naglašavaju važnost cjeloživotnog obrazovanja, kao i potrebu za podrškom države u ekonomskim i političkim pristupima koji omogućavaju globalno djelovanje. Budući da je ovo kvalitativno istraživanje obuhvatilo mali uzorak ispitanika, rezultati se ne mogu generalizirati ali mogu pružiti uvid u dubinsko razumijevanje perspektive studenata o razvoju globalnih kompetencija u Republici Hrvatskoj.

Literatura

- Biancardi, A., Colasante, A. i D'Adamo, I. (2023). Sustainable education and youth confidence as pillars of future civil society. *Sci Rep* **13**, 955. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-28143-9>
- Blömeke, S., Gustafsson, J.E., i Shavelson, R. (2013). "Assessment of Competencies in Higher Education": A Topical Issue of the Zeitschrift für Psychologie. *Zeitschrift Für Psychologie*, 221 (3), 202-202. <https://doi.org/10.1027/2151-2604/a000148>
- Butum, L. C., Nicolescu, L., Stan, S. O., i Găitănar, A. (2020). Global competences for higher education graduates. Priorities and opportunities for the labour market. In *ICERI2020 Proceedings* (pp. 8435-8443). IATED. <https://doi.org/10.21125/iceri.2020.1874>
- Cebrián, G., Boqué, A., Olano, J.X. et al. (2024). School climate assemblies: an educational tool for empowering pupils and youth to take climate and sustainability action. *Sustain Sci*. <http://dx.doi.org/10.1007/s11625-024-01583-6>
- Crawford, E. O., Higgins, H. J., i Hilburn, J. (2020). Using a global competence model in an instructional design course before social studies methods: A developmental approach to global teacher education. *The Journal of Social Studies Research*, 44(4), 367-381. <https://doi.org/10.1016/j.jssr.2020.04.002>
- Čolić, S. (2004). Globalizacija, kultura kapitalizma I globalna kultura. *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*. 41 (2), 185-192.
- D'Adamo, I., i Gastaldi, M. (2023). Perspectives and Challenges on sustainability: Drivers, Opportunities and Policy Implications in universities. *Sustainability*, 15(4), 3564. <https://doi.org/10.3390/su15043564>.
- Evtyugina, A. A., Sturikova, M. V., Shokhov, K. O., Kondyurina, I. M., i Albrekht, N. V. (2021). Stjecanje kompetencije za međukulturnu komunikaciju studenata i pedagoški uvjeti njezina ostvarivanja. *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 23(4), 1087-1114. <https://doi.org/10.15516/cje.v23i4.4144>
- Ferreras-Garcia, R., Sales-Zaguirre, J., i Serradell-Lopez, E. (2021). Developing entrepreneurial competencies in higher education: A structural model approach. *Education+ Training*, 65(5), 720-743. <https://doi.org/10.1108/ET-09-2020-0257>
- Freire, P. (1998). *Pedagogy of Freedom: Ethics, Democracy, and Civic Courage*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- García-Vita, M. D. M., i Barreto, C. R. (2019). Inclusive Education And Intercultural Competence In Higher Education. In E. Soriano, C. Sleeter, M. Antonia Casanova, R. M. Zapata, i V. C. Cala (Ur.), *The Value of Education and Health for a Global, Transcultural World*. Vol 60. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences (pp. 90-95). Future Academy. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2019.04.02.12>
- Hinduja, P., Mohammad, R. F., Siddiqui, S., Noor, S., i Hussain, A. (2023). Sustainability in Higher Education Institutions in Pakistan: A Systematic Review of Progress and Challenges. *Sustainability*, 15(4), 3406. <https://doi.org/10.3390/su15043406>
- Jian, L. i Jinhui, X. (2016). Global Competency Assessment Scale for Undergraduates in the Contemporary China's Higher Education. *Psychology Research*, 6(6), 345-360. <https://doi.org/10.17265/2159-5542/2016.06.003>
- Jurković, D. (2024). Slobodno vrijeme i međukulturna osjetljivost studenata učiteljskih studija. *Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja*, 62(1 (229)), 123-142. <http://dx.doi.org/10.5673/sip.62.1.6?>

- Lopes, J. M., Suchek, N., i Gomes, S. (2023). The antecedents of sustainability-oriented entrepreneurial intentions: An exploratory study of Angolan higher education students. *Journal of Cleaner Production*, 391, 136236. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.136236>
- Majewska, I. A. (2023). Teaching global competence: Challenges and opportunities. *College Teaching*, 71(2), 112-124. <https://doi.org/10.1080/87567555.2022.2027858>.
- Michel, J. O., Brundiers, K., Barth, M., Fischer, D., Mochizuki, Y., Redman, A., i Zint, M. (2022). Sustainability Competencies in Higher Education. U: R. Brears (Ur.), *The Palgrave Encyclopedia of Urban and Regional Futures* (pp. 1-6). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-51812-7_342-1
- OECD (2007): *Education and Training Policy: Qualifications Systems – Bridges to lifelong learning*. Paris: OECD.
- OECD (2020) *PISA 2018 Results: Are students ready to thrive in an interconnected world?* Volume VI. Paris, France: OECD. Available at: <http://www.oecd.org/publications/pisa-2018-results-volume-vi-d5f68679-en.htm> (pristupljeno 26.travanj 2023).
- Pinto, S. (2018). Intercultural competence in higher education: academics' perspectives. *On the Horizon*. Vol. 26 No. 2, pp. 137-147. <https://doi.org/10.1108/OTH-02-2018-0011>
- Polukhina, M., i Doskovskaya, M. (2018). Higher education and global competence: renewing the educational concept of universities in Russia. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 444-453. <https://doi.org/10.17770/sie2018vol1.3113>
- Rieckmann, M. (2018). Learning to Transform the World: Key Competencies in Education for Sustainable Development. U: *Issues and Trends in Education for Sustainable Development*; Leicht, A., Heiss, J., Byun, W.J., Ur.; UNESCO: Paris, France, 2018; pp. 39-59. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000261445>
- Robertson, S. L. (2021). Global competences and 21st century higher education – And why they matter. *International Journal of Chinese Education*, 10(1). <https://doi.org/10.1177/22125868211010345>
- Sablić, M., Migles, A., i Rajić, V. (2021). Interculturalism in Croatian education: Literature review. *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 23(4.), 1293-1322. <https://doi.org/10.15516/cje.v23i4.4314>
- Siczek, M. M. (2015). Developing Global Competency in US Higher Education: Contributions of International Students. *The CATESOL Journal*, 27(2). <http://dx.doi.org/10.5070/B5.36057>
- Stensaker, B. (2021). Building institutional capacity for student competencies: An organizational perspective. *International Journal of Chinese Education*, 10(1). <https://doi.org/10.1177/22125868211006200>
- Verbyla, M. E., Vernaza-Hernandez, V., i Feldman, A. (2024). International Research Experiences and Global Competency Development for Graduate Students in Engineering and Science. *Journal of Studies in International Education*, 28(2), 221-239. <https://doi.org/10.1177/10283153231172019>
- Vrkić Dimić, J. (2013) Kompetencije učenika i nastavnika za 21.stoljeće. *Acta Ladertina*.10 (2013). str.49-60. <https://doi.org/10.15291/ai.1270>

Zha, Q., i Wu, H. (2021). Conceptualization and development of global competence in higher education: The case of China. *Academic Praxis*, 1, 18-36.
<https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1404782>

**Teaching (Today for) Tomorrow:
Bridging the Gap between the Classroom and
Reality**

3rd International Scientific and Art Conference
Faculty of Teacher Education, University of Zagreb in
cooperation with the Croatian Academy of Sciences and
Arts

The importance of developing global competencies from the perspective of students in the Republic of Croatia

Abstract

In today's modern world, the concept of globalization and the development of global competences becomes a priority in education. Modernity brings the need for a faster flow of information and a better connection of people in the economic field. The development of global competencies results in numerous educational benefits both for the student and for the entire culture of society. Therefore, the goal of this research is to determine how students of various studies in the Republic of Croatia understand the importance of global competencies and the way to implement knowledge about global competencies in the micro and macro environment.

In the focus group, 7 students from different studies throughout the Republic of Croatia participated. Since the focus group involved online communication, and the interaction of the participants was recorded and the conversation was then transcribed, the research participants agreed to voluntarily participate in the research at the very beginning and were familiarized with the purpose of the research and the comprehensive analysis of data that guarantees their anonymity. The questions, which tried to stimulate an in-depth discussion on the mentioned topic, were formulated according to the PISA questionnaire (2018), which contains thematic units on the development of global competences as an additional, innovative domain.

Through a qualitative approach that includes the thematic analysis of focus group data, it was determined that students of various studies in the Republic of Croatia did not encounter courses that emphasize the development of global competencies, even though they understand the importance of developing them. The research results point to the importance of innovating the development of global competencies in the study programs of higher education institutions in the Republic of Croatia to continuously develop awareness of the importance of global competencies in all levels of initial education.

Key words:

culture of society; focus group ; global competencies; PISA questionnaire; student attitudes

Revizija #6

Stvoreno 3 svibnja 2025 13:19:41 od Martina Gajšek
Ažurirano 21 svibnja 2025 07:25:07 od Martina Gajšek